

Juliusz Słowacki

BALLADYNA

- Podstawowe informacje o epoce (geneza, motywy, itd.)
- zagadnienia na maturę i sprawdzian
- quiz sprawdzający wiedzę

BALLADYNA

Juliusz Słowacki

Geneza utworu

- utwór został wydany w 1839 r.
- jest jednym z wielu utworów scenicznych autorstwa Słowackiego
- opowiada historię Balladyny, która kierując się żądzą władzy, popełnia zbrodnie i ponosi konsekwencje swoich czynów

Gatunek utworu

- zerwanie z zasadą trzech jedności (czasu, miejsca, akcji)
- różne wątki i sceny, swobodnie i luźno przeplatające się
- świat realny współistniejący ze światem fantastycznym
- synkretyzm gatunków oraz konwencji (tragedia i baśń, realizm i fantastyka, groteska, tragizm i komizm)

Budowa i styl utworu

Utwór składa się z pięciu aktów, które poprzedza Prolog (dedykowany został Zygmuntowi Krasińskiemu w formie listu) i kończy Epilog.

Wszystkie wątki poruszane w dramacie są zakończone i podsumowane - kompozycja utworu jest zatem zamknięta. Co więcej, łączy w sobie liczne style i konwencje, często zupełnie przeciwstawne - realizm, fantastyka, komizm, tragizm, groteska.

Czas i miejsce akcji

CZAS: legendarne początki Polski - okres panowania mitycznej dynastii Popielidów, akcja utworu obejmuje cztery dni

MIEJSCE: jezioro Gopło - Pojezierze Gnieźnieńskie, okolice Gniezna

Bohaterowie

ALINA — pracowita, pomaga Wdowie, troszczy się o nią.
Uczuciowa i niewinna - żywi szczere uczucia względem Kirkor.
Cieszy się szczęściem siostry.

BALLADYNA

Juliusz Słowacki

BALLADYNA — córka Wdowy, starsza siostra Aliny, jest leniwa, nieuczciwa i podstępna. Wykorzystuje siostrę, dopuszcza się okrutnych czynów - zabija Alinę, Grabca, Pustelnika i Kostryna. Wykazują się ogromnym egoizmem, myśli tylko o sobie, zdradza Kirkora, nie kocha go szczerze.

KIRKOR — książę, szlachetny, pragnie prawowitego władcy na tronie

KOSTRYN — naczelnik straży na zamku Kirkora, przychylny Balladynie, żądny władzy, nie ma skrupułów.

GOPLANA — postać fantastyczna, nimfa wodna, zamieszkuje wody jeziora Gopto, mądra

SKIERKA I CHOCHLIK — elfy służące Goplanie, lubią psikusy, latają figle, wesote

GRABIEC — kochanek Balladyny, prostka, jest leniwy, dużo pije

Treść utworu

AKT I

Akt I rozpoczyna się od opisu chaty Pustelnika - w rzeczywistości jest wygnanym królem Popielem III. Nowy król nosi fałszywą koronę - prawdziwa została ukryta przez Pustelnika w lesie. Do pustelnika przybywa książę Kirkor w celu uzyskania porady. Chce dowiedzieć się czym powinien kierować się przy wyborze żony. W zamian za radę, obiecuje przywrócić prawowitego władcę na tron. Pustelnik uważa, że Kirkor powinien poślubić prostą dziewczynę z ludu.

W tym czasie Goplana budzi się z zimowego snu. Nimfa zmaga się z nieodwzajemnionymi uczuciami względem Grabca. Mężczyzna zainteresowany jest natomiast Balladyną. Goplana rozkazuje Skierce i Chochlikowi zapobiec spotkaniu kochanków. Elfy psują most przez co Kirkor trafia do domu Wdowy. Zachwycony córkami Wdowy, pragnie oświadczyć się jednej z nich. Ich matka sugeruje konkurs zbierania malin, który odbyć się ma z samego rana - to on zadecyduje kto zostanie żoną Kirkora.

BALLADYNA

Juliusz Słowacki

AKT II

Nocą Balladyna wymyka się domu, by zobaczyć się z Grabcem. O spotkaniu dowiaduje się Goplana, która postanawia ukarać Grabca - zamienia go w płaczącą wierzbę. Walka o Kirkora się rozpoczyna - Alina pierwsza napetnia dzban malinami. Balladyna, kierowana zazdrością, zabija siostrę. Świadkiem zbrodni jest Grabiec pod postacią drzewa oraz Goplana - to za jej sprawą na czołe Balladyny pojawia się znak zbrodni (czerwona plama). Ciało Aliny znajduje Filon - pasterz zakochany w dziewczynie. Tymczasem Balladyna okłamuje Wdowę i Kirkora, mówiąc, że Alina uciekła z innym mężczyzną. Kirkor wręcza dziewczynie pierścionek zaręczynowy i młodzi biorą ślub.

AKT III

Do wsi w postaci człowieka powraca Grabiec, opowiadając mieszkańcom o swojej przemianie w drzewo. Spotyka się jednak z niezrozumieniem-nikt nie wierzy w jego opowieść. Tymczasem Kirkor zostawia Balladynę w zamku i rusza na wyprawę wojenną. Zostawia żonę w towarzystwie sługi - rycerza Fon Kostryna. Do Pustelnika udaje się młoda żona, prosząc o pomoc w usunięciu plamy z czoła. Starzec mówi, że plamę mogłaby zetrzeć jedynie Alina, powstała z grobu. Zabójczyni ucieka, a po powrocie do domu żałuje, że odwiedziła mędrca. Nie jest świadoma tego, że jej rozmowa ze starcem została podsłuchana przez Kostryna. Balladyna każe matce zamieszkać w wieży, by zbyt często nie pojawiała się w zamkowych komnatach. Tymczasem ona i Kostryn przyjmują „prezent” od Kirkora - zapieczętowaną skrzynię. Przywozi ją Gralon, i powtarzając słowa swego pana, zabrania rozrywać pieczęci. Informuje, że Kirkor wraz z wojskiem zatrzymał się w chacie Pustelnika, niedaleko miejsca, gdzie znaleziono padlinę tura. Kostryn zarzuca Gralonowi kłamstwo i wyzywa go na pojedynek. Balladyna dobywa miecza i zabija rycerza. Od teraz ją i sługę wiąże wspólne morderstwo.

BALLADYNA

Juliusz Słowacki

AKT IV

Na Zamku Kirkora odbywa się uczta. Gości na niej również Grabiec, który za sprawą Goplany został "królem dzwonkowym". Głowę wieńczy mu korona Popielów. Jego poddanyimi zostali Skierka, Chochlik i świat przyrody. Biesiadę przerywa matka Balladyny, która niespodziewanie opuściła wieżę w której była więziona. Córka wyrzeka się matki i wypędza ją, pomimo szalejącej na zewnątrz burzy. Postanienie przekazuje zebrany informację o tym, że Kirkor pokonał Popiela IV. Lud Gniezna pragnie, aby książę został nowym królem. Według księcia tron może objąć tylko prawowity właściciel korony Lecha. Kirkor wyrusza więc na jej poszukiwania. Do chaty Pustelnika przychodzi matka Balladyny i Aliny. Mędrzec obiecuje zrozpaczonej kobiecie, że ją pomści i ukarze Balladynę. Podczas uczty, Balladyna dostrzega na głowie Grabca koronę Lecha. Pragnie ją zdobyć, dlatego podczas snu zabija mężczyznę. Po omacku nie jest w stanie znaleźć korony, dlatego pomaga jej Kostrzyn. Oboje podejmują decyzję o zamordowaniu Kirkora, który stoi na drodze objęcia przez nich władzy. Balladyna dostrzega również zagrożenie w Pustelniku, którego również chce pozbawić życia.

AKT V

Goplana, przerażona biegiem wydarzeń, żegna się ze Skierką i Chochlikiem i odfruwa z kluczem żurawi na północ. Tę podróż traktuje jako wygnanie, karę za utrudnienie ludzkich losów. Kirkor zaś przygotowuje się do starcia z Kostryń. Wysyła on ludzi po Pustelnika, ale postać odnajdują go powieszzonego przed chatą. Obydwa obozy przystępują do bitwy, podczas której ginie Kirkor. Balladyna sięga po zamówioną wcześniej u czarownicy truciznę i udając, że przyznaje Kostryńowi połowę królestwa, częstuje współnika zatrutym chlebem. Balladyna zostaje nowym królem. Musi ona rozpocząć rządy od wydania osądów. Orzeka karę śmierci dla truciciela Kostryna. Zaraz potem zjawia się Filon i domaga się osądu nad mordercą Aliny. Balladyna znowu wydaje wyrok śmierci. Następnie pojawia się Wdowa i mówi o tym, że została wyparta przez córkę, nie chce jednak wyjawiać jej imienia. Umiera w mękach poddana torturom. Lud oczekuje na reakcję. Nowa Królowa zgadza się, że za taką zbrodnię wyrodnej córce należy się śmierć. Po tych słowach uderza w nią piorun i ją zabija.

BALLADYNA

Juliusz Słowacki

Epilog

Publiczność polemizuje z dziejopisem Wawelem, który ocenia rządy Balladyny jako sprawiedliwe. Świadkowie dramatycznych wydarzeń nie zgadzają się z jego opinią. Ostatecznie publiczność przepędza kronikarza za to, że zbyt pochlebia królom i poetom.

Problematyka

Wina i kara- Balladyna, pomimo tego, że ukrywa swoje zbrodnie, ostatecznie zostaje ukarana. Trafia w nią piorun. To wymierzenie sprawiedliwości przez przyrodę jest typowe dla ludowej moralności, która postrzega naturę jako siłę stojącą ponad człowiekiem.

Władza i zbrodnia- Słowacki w “Balladynie” ukazuje jak destrukcyjna może okazać się ślepa rządzi władzy. Podobny motyw został poruszony w “Makbecie” Szekspira, w którym to tytułowy bohater, ze strachu przed utratą władzy i wydaniem sekretów posuwa się do kolejnych zbrodni.

Fantastyka- w utworze konwencja realistyczna współlistnieje z konwencją fantastyczną i baśniową. Magiczne postacie i zdarzenia zostały zaczerpnięte z ludowych wierzeń, a także legend o początkach państwa polskiego. Przedstawicielami tego świata są: Goplana oraz jej poddani- elfy Skierka i Chochlik.

